

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 5 marca 2020 roku skierowanym przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w G. M. K. wniósł o ustalenie, iż umowa kredytu nr (...) z dnia 19 maja 2006 r. pomiędzy M. K. a (...) Bankiem SA w G. jest nieważna wobec zawarcia w niej postanowień sprzecznych z ustawą i dobrymi obyczajami oraz o zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kwot: 38.319,17 zł i 22.446,62 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dat wskazanych w pozwie, tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia. (pozew –k.4-5)

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że umowa kredytu nr (...) z dnia 19 maja 2006 r. kształtowała stosunek prawny między stronami w sposób sprzeczny z ustawą (art. 69 prawa bankowego i art. 353¹ KC) i dobrymi obyczajami. Dotyczy to w szczególności następujących zapisów umowy: par. 1 ust. 1, par. 7 ust. 2, par. 10 ust. 8, par. 17. Jako podstawę prawną powództwa powód wskazał art. 58 par. 1 i 2 KC w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 prawa bankowego i art. 353¹ KC. (uzasadnienie pozwu –k.5 odwrót-7 odwrót)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany zaprzeczył, że: umowa kredytu kształtowała stosunek prawny pomiędzy stronami w sposób sprzeczny z ustawą i dobrymi obyczajami, że przytoczone w pozwie postanowienia umowy kredytu odpowiadają treści klauzuli wpisanej do rejestru klauzul niedozwolonych pod nr (...), że w rezultacie zastosowania w umowie kredytu kwestionowanych postanowień pozwany mógł jednostronnie kształtować stosunek prawny łączący strony umowy. (odpowiedź na pozew –k.62-128)

W piśmie z dnia 8 czerwca 2020 r. powód, w przypadku uznania przez sąd, że umowa nie jest nieważna w całości, wniósł o przeprowadzenie kontroli incydentalnej postanowień umownych zawartych w par. 1, par. 7 ust. 2, par. 10 ust. 8 oraz par. 17 umowy oraz uznanie tych postanowień za bezskuteczne w stosunku do powoda. (pismo –k.221-222 odwrót)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 9 maja 2006 r. powód złożył wniosek kredytowy, w którym wnioskował o udzielenie kredytu hipotecznego w kwocie 87.000 zł. Powód wnioskował o udzielenie kredytu na okres 30 lat oraz o dokonywanie spłaty kredytu w ratach równych. Powód wskazał, że wnioskuje o kredyt udzielony **w PLN, indeksowany kursem (...)**. (wniosek –k.144-147)

Dnia 19.05.2006 r. pomiędzy (...) Bankiem Spółką Akcyjną w G. a kredytobiorcą, którym był M. K. została zawarta umowa kredytu nr (...). Bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie **88.769,60 złotych polskich**, indeksowanego kursem (...). Na kwotę kredytu złożyła się: kwota pozostawiona do dyspozycji kredytobiorcy w wysokości 87.000 zł, przeznaczona na pokrycie części kosztów zakupu nieruchomości mieszkalnej opisanej w par. 3 ust. 1 umowy, kwota w wysokości 1.569,60 zł tytułem prowizji za udzielenie kredytu oraz kwota 200 zł tytułem opłaty sądowej należnej za wpis hipoteki opisanej w par. 12 ust. 1. W dniu wypłaty saldo było wyrażone w walucie, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA, opisanej w par. 17, następnie saldo walutowe przeliczane było dziennie na złote polskie według kursu sprzedaży waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA opisanej w par. 17. (par. 1 ust. 1 umowy)

Spłata kredytu wraz z odsetkami miała nastąpić w 360 równych miesięcznych ratach kapitałowo – odsetkowych na zasadach określonych w par. 10 umowy. (par. 1 ust. 5 umowy)

Oprocentowanie kredytu na dzień sporządzenia umowy wynosiło **4,950%** w skali roku i stanowiło sumę następujących pozycji: marży Banku niezmiennej w okresie trwania umowy w wysokości 1,860% oraz aktualnie obowiązującego indeksu L3, opisanego szczegółowo w par. 8 umowy oraz 2 punktu procentowego do czasu prawomocnego wpisu hipoteki na rzecz Banku. Po prawomocnym wpisie hipoteki oprocentowanie miało być obniżone o 2 punktu procentowego. (par. 2 umowy)

Zgodnie z par. 7 ust. 2 umowy kwota kredytu udzielonego powodowi, wypłaconego w złotych polskich, została przeliczona na franki szwajcarskie według kursu kupna waluty kredytu podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA, obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez bank.

Według par. 10 ust. 2 i 8 umowy rata kredytu miała być spłacana przez kredytobiorcę w złotych polskich, a rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorcę następowało z datą wpływu środków do banku według kursu sprzedaży franków szwajcarskich podanego w tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA obowiązującego w dniu wpływu środków do banku.

Zgodnie z par. 17 umowy, do rozliczania transakcji wypłat i spłat kredytów stosowane są odpowiednio kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA walut zawartych w ofercie banku obowiązujące w dniu dokonania transakcji. Kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna. Kursy sprzedaży określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży. Do wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA stosuje się kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym skorygowane o marżę (...) Banku SA. Obowiązujące w danym dniu roboczym kursy kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank SA walut zawartych w ofercie banku określone są przez bank po godz. 15:00 poprzedniego dnia roboczego i wywieszane są w siedzibie banku oraz publikowane na stronie internetowej (...) Banku SA (...)

(umowa kredytu –k.11-15 odwrót)

Powód początkowo zgłosił się po kredyt do innego banku, gdzie zaoferowano mu kredyt w PLN (bez indeksacji do (...)). Powód znalazł mieszkanie, które chciał kupić, podpisał umowę przedwstępną, wpłacił zadatek i wtedy bank stwierdził, że jednak nie przyzna mu kredytu ze względu na brak zdolności kredytowej – zbyt niskie zarobki. Wtedy powód zgłosił się do G. M. Banku. Tam została mu przedstawiona oferta kredytu. Powód w obawie, że nie otrzyma kredytu w złotówkach, zdecydował się na kredyt frankowy, ponieważ w ten sposób mógł uzyskać kredyt w wyższej kwocie. Powód nie chciał stracić zadatku i możliwości kupna mieszkania. Zawierając umowę powód wiedział, że kursy walut zmieniają się. Powód nie interesował się w jaki sposób bank będzie ustalał kursy walut, zaufał bankowi. (zeznania powoda M. K. –k.309 odwrót, czas nagrania 00:06:04)

W dniu zawarcia umowy kredytu tj. 26 maja 2006 r. LIBOR 3M wynosił 1,42%, a WIBOR 3M wynosił 4,16%. (okoliczność podana przez pozwanego –k.82, niezaprzeczona przez powoda)

W dniu 9.10.2007 r., na wniosek powoda, strony zawarły aneks nr (...) do w/w umowy kredytu, którym postanowiły zwiększyć kwotę kredytu o kwotę w wysokości 70.150 zł- do kwoty w wysokości 158.919,60 zł. (wniosek –k.207-210, aneks nr (...)) –k.16-17)

W dniu 19.04.2013 r. strony zawarły kolejny aneks do w/w umowy kredytu, którym postanowiły dokonać zmiany sposobu spłaty kredytu określonego w umowie w ten sposób, że od dnia wejścia w życie aneksu spłata może być dokonywana w złotych polskich lub w walucie, do której jest indeksowany kredyt. Zgodnie z umową kredytu zmienioną tym aneksem, rozliczenie przy zastosowaniu kursów sprzedaży nie dotyczy spłat w walucie, do której indeksowany jest kredyt, o których mowa w par. i ust. 2 lit. b aneksu. Spłaty opisane w poprzednim zdaniu pomniejszają należności banku z tytułu kredytu o kwotę spłaty. W aneksie strony zawarły też postanowienie dotyczące sposobu określenia

wysokości marży Banku, o którą powiększany był kurs średni NBP w celu ustalenia kursu w Tabeli Kursów. (aneks –k.19-20)

Wypłata kredytu następowała na podstawie wniosków powoda. Kredit został wypłacony w dwóch transzach: pierwsza po zawarciu umowy w kwocie 87.000 zł w dniu 6.06.2006 r. (35.171,41 zł w (...) wg kursu 2, (...)) i druga po podwyższeniu kwoty kredytu aneksem nr (...) w kwocie 70.000 zł w dniu 30.10.2007 r. (33.357,16 w (...) wg kursu 2, (...)). (zaświadczenie –k.22-23, zestawienie wypłat i spłat kredytu –k.152-153)

U poprzednika prawnego pozwanego banku, z którym powód zawarł umowę kredytową, od 1 kwietnia 2003 r. obowiązywał Regulamin ustalania kupna/sprzedazy walut zawartych w ofercie banku. (uchwała –k.267, regulamin –k.268)

Od 6 maja 2013 r. powód dokonywał spłat kredytu bezpośrednio we frankach szwajcarskich. (okoliczność bezsporna)

W czasie od 5.03.2010 r. do 5.02.2020 r. powód spłacił na rzecz pozwanego z tytułu w/w kredytu kwotę 38.761,90 zł i 22.589,60 CHF. (zestawienie spłat sporządzone przez powoda, niezaprzeczone przez pozwanego –k.21-21 odwrót, historia spłat –k.24-29)

Pozwany jest następcą prawnym banku, z którym powód zawarł umowę kredytową. (okoliczność bezsporna)

W dniu 23 grudnia 2019 r. powód skierował do pozwanego wezwanie przedsądowe do zapłaty kwot: 76.602,71 zł i 22.053,84 CHF – tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia, w terminie 14 dni od daty doręczenia wezwania. Wezwanie zostało doręczone pozwanemu w dniu 30.12.2019 r. (wezwanie –k.54, potwierdzenie nadania –k.55, potwierdzenie doręczenia –k.56)

Sąd zważył co następuje:

Powództwo jest niezasadne i podlega oddaleniu w całości – w zakresie roszczenia o ustalenie i roszczenia o zapłatę.

Pierwszą kwestią, jaką należy omówić w ramach rozważań prawnych jest kwestia interesu prawnego strony powodowej w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu. Żądanie to jest powództwem o ustalenie z art. 189 KPC, a więc możliwość wystąpienia z takim powództwem jest uzależniona od istnienia po stronie powodowej interesu prawnego, który rozumiany jest jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10.06.2011 r., sygn. akt II CSK 568/10, Legalis nr 369574). Ciężar dowodu spoczywa w tym zakresie, zgodnie z art. 6 KC, na powodzie (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30.11.2000 r., sygn. akt I CKN 903/00).

Powództwo o ustalenie może być uwzględnione wtedy, gdy spełnione są dwie przesłanki merytoryczne: interes prawny oraz wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda, o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje lub nie istnieje. Pierwsza z tych przesłanek warunkuje określony skutek tego powództwa, decydując o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda. Wykazanie zaś istnienia drugiej z tych przesłanek decyduje o kwestii zasadności powództwa. W doktrynie pierwsza z wymienionych przesłanek merytorycznych określana jest jako przesłanka skuteczności, druga jako przesłanka zasadności powództwa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001 r., sygn. akt II CKN 898/00, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 1996 r., sygn. akt III CZP 115/96, OSNC 1997 nr 4 poz. 35).

Zgodnie z jednolicie przyjmowanym w orzecznictwie poglądem, interes prawny istnieje, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni stronie powodowej ochronę jej prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18.06.2009 r., sygn. akt II CSK 33/2009, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2.10.2008 r., sygn. akt II CSK 194/08, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24.04.2018 r. sygn. akt V ACa 1216/17).

Jak powszechnie przyjmuje się w orzecznictwie, interes prawny w rozumieniu art. 189 KPC nie występuje, jeżeli powód może uzyskać ochronę swoich praw w drodze innych środków prawnych -np. powództwa o zasądzenie. Możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie wyklucza po stronie powoda istnienie interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2013 r., sygn. akt III CSK 254/12, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2002 r., sygn. akt IV CKN 1519/00, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2009 r., sygn. akt III CZP 79/09).

O istnieniu interesu prawnego w rozumieniu art. 189 KPC decyduje faktyczna, konkretna potrzeba ustalenia. Potrzeba ta zaś niewątpliwie występuje wówczas, kiedy ustalenie prowadzi do definitywnego rozwiązania problemów strony powodowej i chroni ją również na przyszłość przed kontrposunięciami strony przeciwnej. W efekcie nie można uznawać za konieczne wytoczenia powództwa w sytuacji, gdy sprawa o ustalenie ma charakter przesłankowy wobec innych dalej idących roszczeń (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 14 lutego 2018 r., I ACa 800/17, Legalis nr 1728481).

Istnieniu interesu prawnego w ustaleniu nieważności umowy zaprzecza sam sposób skonstruowania roszczeń dochodzonych w niniejszej sprawie. Powód bowiem jednocześnie z żądaniem ustalenia nieważności umowy zgłasza żądanie zasądzenia kwot pieniężnych, wywodząc je również z nieważności umowy. Zatem, ocena ważności umowy powinna być dokonana przesłankowo przy ocenie zasadności roszczenia o zasądzenie. W tym sensie wytoczenie powództwa o ustalenie było niepotrzebne. Wszystkie zarzuty co do ważności umowy kredytowej mogły być podniesione i ocenione w ramach roszczenia o zasądzenie, co przesądza o braku interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie. Nie zmienia tej oceny fakt, że umowa jest nadal wykonywana, a powód mógł wytoczyć powództwo o zasądzenie tylko za okres do chwili wniesienia pozwu. Rozstrzygnięcie zarzutu nieważności umowy kredytowej w sprawie o zapłatę za określony czas, byłoby wiążące w sprawie o zapłatę za kolejny okres czasu. W procesie o dalszą prawomocnie rozstrzygniętą część świadczenia z tego samego stosunku prawnego, sąd nie może w niezmiennych okolicznościach odmiennie orzec o zasadzie odpowiedzialności pozwanego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29.03.1994 r., sygn. akt III CZP 29/94, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26.07.2001 r., sygn. akt IV CKN 388/00).

Interes prawny jest przesłanką niezbędną dla uwzględnienia powództwa o ustalenie. Brak interesu prawnego jest więc samoistną przyczyną oddalenia powództwa o ustalenie z pkt. 1 pozwu.

Nie zmienia to faktu, że w niniejszej sprawie sąd i tak zbadał zasadność roszczenia powoda w kontekście istnienia merytorycznych przesłanek nieważności umowy kredytowej, ponieważ było to konieczne do rozstrzygnięcia żądania z pkt. 2 pozwu.

Powód zarzucał, że kwestionowane postanowienia umów są sprzeczne z przepisami prawa (art. 69 prawa bankowego, art. 353¹ KC). Podstawą prawną powództwa jest art. 58 KC, którego treść jest następująca.

Art. 58

§ 1. Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

§ 2. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

§ 3. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

W ocenie sądu, teza powoda, iż postanowienia waloryzacyjne przedmiotowych umów sprzeciwiały się ustawie i/lub zasadom współżycia społecznego jest całkowicie chybiona.

Art. 58 KC odróżnia czynności prawne sprzeczne z ustawą od czynności mających na celu obejście ustawy, nie określając bliżej ani jednych ani drugich.

W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że czynność prawna jest sprzeczna z ustawą, gdy jej treść jest formalnie i materialnie niezgodna z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa. Sprzeczność z ustawą ma miejsce także wtedy, gdy wynika z właściwości lub z natury określonych przepisów, przy braku wyraźnego zakazu dokonywania czynności prawnej określonej treści. Nieważność czynności prawnej może wynikać nie tylko z wyraźnej dyspozycji przepisu, ale także z natury zobowiązania.

Zauważyć należy, że ocena ważności przedmiotowej umowy pod kątem jej zgodności z prawem i zasadami współzycia społecznego powinna być dokonana na datę zawarcia umowy. Nieważność umowy, jeżeli zachodzi, występuje bowiem *ex tunc*, a więc od chwili zawarcia umowy.

Odnosnie zarzutu sprzeczności umowy z treścią art. 69 prawa bankowego należy stwierdzić, co następuje. Umowa kredytu jest umową nazwaną i zdefiniowaną w w/w przepisie. Treść tego przepisu w okresie od 12.06.2002 r. do 26.08.2011 r. (czyli w okresie, w którym zawarta była przedmiotowa umowy kredytu), była następująca:

1. Przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

2. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W stosunku do brzmienia pierwotnego tego przepisu, jedynej zmiany dokonano w nim z mocą od 26 sierpnia 2011 r., przez dodanie art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 69 ust. 3. Wprowadzone wówczas regulacje dotyczą kredytów denominowanych i indeksowanych do waluty innej niż waluta polska. Fakt wprowadzenia tej zmiany nie oznacza, iż przed datą 26 sierpnia 2011 r. nie można było zawierać umów kredytu denominowanego, indeksowanego lub waloryzowanego do waluty obcej. Nie zmieniono bowiem definicji umowy kredytu zawartej w art. 69 ust. 1, nie zmieniono także treści art. 69 ust. 2 pkt 2 co do znaczenia słów kwota i waluta kredytu. Wprowadzono jedynie zapisy obligujące do wskazania w umowie szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a), oraz zagwarantowano ustawowo możliwość spłaty tego rodzaju kredytu w walucie obcej (art. 69 ust. 3). Już sama treść ww. nowelizacji wskazuje, że ustawodawca nie wprowadził od daty 26 sierpnia 2011 r. do polskiego prawa umowy kredytu

denominowanego i indeksowanego do waluty obcej, tylko określił dodatkowe wymagania co do treści zawieranych umów, oraz bez względu na ich treść wprowadził możliwość spłaty kredytu w walucie obcej. Polskie prawo bankowe zatem także przed datą 26 sierpnia 2011 r. nie zabraniało zawierania tego rodzaju umów.

Sąd uważa, że treść art. 69 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665) nie stoi w sprzeczności z postanowieniami umowy kredytu zawartej przez powoda. Powyższe przepisy nie ograniczały stron umowy w ułożeniu stosunku umownego wedle swego wyboru, o ile zostanie wskazana kwota kredytu, waluta, okres kredytowania, cel kredytu, odsetki. Wszystkie powyższe elementy znalazły się w umowie kredytu zawartej przez powoda z pozwanym.

Umowa określa zarówno kwotę jak i walutę kredytu. Kwotą kredytu jest kwota w złotych polskich, wskazana wprost w umowie (par. 1 ust. 1). Kwota kredytu została więc wskazana w sposób jednoznaczny. O tym, w jakiej walucie jest kredyt decyduje waluta, w jakiej na podstawie umowy bank wypłacił środki pieniężne. Kredytem jest przekazana kredytobiorcy kwota środków pieniężnych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 6 grudnia 2017 r., I ACa 558/17). Umowa o kredyt w złotych, indeksowany kursem waluty obcej charakteryzuje się właśnie tym, że bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę w złotych, stanowiącą równowartość wskazanej w umowie ilości waluty obcej. Przedmiotem świadczenia banku jest kwota w złotych i tylko taką może otrzymać kredytobiorca. Kredyt powoda został wypłacony w złotych polskich, zatem nie budzi wątpliwości jaka była waluta kredytu.

Umowa kredytu określa także: cel kredytu, czas trwania umowy, sposób i termin wypłaty kredytu i postanowienia dotyczące sposobu spłaty kredytu.

Wykorzystanie mechanizmu indeksacji nie narusza natury umowy kredytu, przepisów prawa bankowego, ani żadnych innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa krajowego i międzynarodowego. W ramach zasady swobody umów (art. 353¹ KC) zastosowanie takiego mechanizmu było dozwolone. Zgodnie z powołanym przepisem, strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. W ocenie Sądu treść przedmiotowej umowy nie wykracza poza ramy określone w art. 353¹ KC. Przez sprzeczność z naturą stosunku prawnego w rozumieniu powołanego przepisu rozumieć należy sprzeczność danego postanowienia umowy z nakazem respektowania przez strony tych elementów określonego stosunku umownego, których pominięcie lub modyfikacja prowadzić by musiały do zniekształcenia zakładanego modelu więzi prawnej związanej z danym typem umowy. Model ten powinien być skonstruowany na podstawie tych minimalnych (a więc i koniecznych) elementów danego stosunku obligacyjnego, bez których traciłby on swój sens gospodarczy albo wewnętrzną równowagę aksjologiczną (M. Safjan, Komentarz do Kodeksu Cywilnego pod red. K. Pietrzykowskiego, Legalis 2013). Kredyt indeksowany do (...) w żaden sposób nie narusza tych zasad. Klauzula indeksacyjna nie zniekształca więzi prawnej wynikającej z umowy kredytu. Wskazać należy, że kredyt indeksowany został wprowadzony wprost do ustawy Prawo bankowe tzw. ustawą antyspreadową. Nie sposób zatem mówić o sprzeczności kredytu indeksowanego walutą obcą z naturą umowy kredytu.

W świetle powyższych rozważań nie można przyjąć również, że treść przedmiotowej umowy kredytu stanowi obejście art. 69 prawa bankowego. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z punktu widzenia formalnego (pozornie) nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez nią zakazane (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2004 r., sygn. akt I PK 42/04, Legalis nr 68830).

W tym miejscu przytoczyć należy tezy wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., sygn. akt I CSK 1049/14), który dotyczył umowy kredytu nazwanego „kredytem indeksowanym”. Sąd Najwyższy stwierdził, że tak ujęta umowa kredytu mieści się oczywiście w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ KC w związku z art. 69 prawa bankowego).

Powód podniósł też, że umowa kredytu jest nieważna także ze względu na jej rzekomą sprzeczność z dobrymi obyczajami, nie uzasadniając swojego stanowiska w tym zakresie. Powód nie uzasadnił też sprzeczności umowy z zasadami współzycia społecznego, chociaż powołał jako podstawę prawną art. 58 par. 2 KC.

Powód nie wykazał, że zawarta umowa kredytu naruszała w jakikolwiek sposób zasady współzycia społecznego, które można by brać w tej sytuacji pod uwagę, a które nie zostały wyartykułowane przez powoda. Wskazać należy, że możliwość powołania się na sprzeczność zawartej umowy z zasadami współzycia społecznego powinna być stosowana wyjątkowo i tylko tam, gdzie nie ma możliwości zastosowania innego środka prawnego. Zasady współzycia społecznego rozumieć jako swego rodzaju „zawór bezpieczeństwa” pozwalający uchylić skutki formalnie zgodnej z prawem czynności, gdy jej wykonanie byłoby niemoralne bądź nieuczciwe.

Sprzeczność treści umowy z zasadami współzycia społecznego musiałaby istnieć w chwili zawierania umowy - tymczasem w tej dacie umowa była korzystna dla powoda. Wysokość rat uiszczanych przez niego na rzecz pozwanego była znacząco niższa od rat dla tożsamego kredytu zaciągniętego w złotych (bez indeksacji), ze względu na znacznie niższe oprocentowanie. W chwili zawierania umowy, ten rodzaj kredytu, na jaki zdecydował się powód był najtańszym spośród wszystkich ofert kredytowych na rynku.

Dla sądu jest oczywiste, że genezą niniejszej sprawy jest to, że powód dopiero z perspektywy czasu ocenił, że kredyt nie był tak korzystny, jak się spodziewał, co było jednak wynikiem niezależnego od pozwanego wzrostu kursu (...), a nie naruszenia zasad współzycia społecznego przy zawieraniu umowy kredytu. Nie daje to więc podstaw do uznania postanowień umownych za naruszające zasady współzycia społecznego. Wskazać należy, że działanie państwa (w tym wymiaru sprawiedliwości) w zakresie ochrony konsumentów winno ograniczać się do ochrony ich przed działaniami podstępными bądź nieuczciwymi, nie mogą oni natomiast oczekiwać, iż państwo ochroni ich przed wszelkimi negatywnymi konsekwencjami podejmowanych przez nich decyzji finansowych. W ocenie Sądu brak jest podstaw aby przyjąć, że umowa kredytowa zawarta przez powoda była wynikiem niełojalnego lub nieuczciwego postępowania banku.

W konsekwencji brak jest podstaw do uznania przedmiotowej umowy za nieważną na podstawie art. 58 par. 1 lub 2 KC.

Strona powodowa w pozwie nie postawiła zarzutu, że kwestionowane postanowienia umowy kredytu stanowią klauzule abuzywne. Zarzut taki pojawił się dopiero w piśmie złożonym w toku procesu. Nie został on uzasadniony. Sąd odniesie się do niego, dostosowując obszerność rozważań w tym zakresie do rozmiaru czasu i uwagi poświęconego przez stronę powodową temu zagadnieniu.

Na gruncie przepisu art. 385¹ par. 1 KC spełnione muszą być kumulatywnie dwa następujące kryteria abuzywności: sprzeczność z dobrymi obyczajami oraz rażące naruszenie interesów konsumenta. Kryteria abuzywności powinny być przy tym oceniane restryktywnie, ponieważ regulacja kontroli treści wzorców umów ogranicza zasadę swobody umów (M. Bednarek, System Prawa Prywatnego pod red. E. Łętowskiej tom 5 Prawo zobowiązań – część ogólna, Legalis 2006 nb 312).

Sąd stoi na stanowisku, że sam fakt odesłania do Tabeli Kursów jako wyznacznika kursu, po którym dokonywane jest przeliczenie kwot wyrażonych w walucie (...) na ich równowartość w złotych nie jest sprzeczny z dobrymi obyczajami ani nie narusza interesów strony powodowej jako konsumenta. Sam fakt ustalania przez bank wysokości kursu walut w tabelach nie przesądza, że strona pozwana wpływa na wysokość tego kursu w sposób dowolny, czy też, że ustala go w sposób nieobiektywny.

Ewentualna abuzywność postanowień umowy kredytu może dotyczyć wyłącznie korygowania średniego kursu NBP o marże kursowe banku, które wynika z zawartego w par. 17 ust. 4 umowy kredytu sformułowania „skorygowane o marże (...) Banku SA”.

Sąd orzekający podziela wyrażony w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym, aby uznać dane postanowienie umowne za abuzywne, nie jest wystarczające stwierdzenie wyłącznie, iż jest ono sprzeczne z dobrymi obyczajami, stanowi

przejaw nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy. Strona powodowa musi także wykazać, prawnie relewantne znaczenie tej nierównowagi, tj. że stanowi rażące naruszenie interesów konsumenta (cytowany przepis wymaga łącznego spełnienia wyrażonych w nim przesłanek). Ustalenie, czy klauzula wzorca umowy powoduje taką nierównowagę, dokonane może być w szczególności przez porównanie sytuacji konsumenta w razie zastosowania tej klauzuli z sytuacją, w której byłby konsument, gdyby zastosowane zostały obowiązujące przepisy prawa (tak SN w wyroku z dnia 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSN z 2017 r. nr A poz.9).

Na kanwie niniejszego postępowania sprowadza się to wniosku, że dla wykazania rażącego naruszenia interesów powoda, konieczne było udowodnienie, że stosowany przez Bank w tabelach kurs wymiany walut był kursem nierynkowym, tj. odbiegał znacząco od kursu rynkowego, a jego stosowanie narażało powoda na nadmierne i rażące obciążanie przy dokonywaniu indeksacji kredytu – spłaty poszczególnych rat kredytu. Takiej okoliczności powód nie wykazał, nie zgłosił też wniosków dowodowych zmierzających do jej udowodnienia.

Z par. 17 umowy kredytu wynika bezpośrednio i ściśle powiązanie wysokości kursów ustalanych przez bank w tabeli kursów z kursem średnim NBP. Zgodnie z postanowieniami tego zapisu umowy, kurs kupna oraz sprzedaży franka szwajcarskiego był zawsze określany w oparciu o kurs średni NBP. Kurs ten był korygowany o marżę kupna i sprzedaży, które stanowiły wynagrodzenie – zysk banku z transakcji wymiany walut związanych ze spłatą kredytu przez powoda.

Pozwany wskazał (a powód temu nie zaprzeczył), że marża ustalana przez bank była determinowana czynnikami rynkowymi, tj. z jednej strony kursem średnim NBP, a z drugiej strony kursami kupna i sprzedaży stosowanymi przez wiodące banki funkcjonujące na polskim rynku. Powód nie zaprzeczył twierdzeniu pozwanego, że kursy strony pozwanej były ściśle skorelowane z kursami oferowanymi przez inne banki i miały charakter rynkowy, a nie dowolny.

Oznacza to, że kryteria, które decydowały o kursie ogłoszonym w tabeli kursów nie pozostawały tylko w gestii banku, a twierdzenie powoda, że zapis umowy odsyłający do tabeli kursów daje bankowi prawo do dowolnego regulowania wysokości rat kredytu poprzez wyznaczenie w tabeli kursowej kursu sprzedaży (...) jest chybione. Wysokość rat była uzależniona od ceny franka szwajcarskiego wyrażonej w relacji złotego do tej waluty. Kurs ten zależał od czynników makroekonomicznych oraz polityki walutowej rządów różnych krajów, na które pozwany nie miał wpływu. Przesądza to o braku podstaw do przyjęcia, że stosowanie Tabeli Kursów w jakimkolwiek stopniu (nie mówiąc o stopniu rażącym) naruszyło interesy powoda.

Należy też wskazać, że abuzywność niektórych postanowień umownych nie oznacza automatycznie, że cała umowa jest nieważna. Umowa taka może istnieć i wywierać skutki prawne bez spornego postanowienia. Nawet zatem, gdyby przyjąć pogląd o abuzywności w/w postanowienia umowy, eliminacji podlegałaby jedynie ta część postanowienia umowy, która upoważniała bank do dokonania korekty średniego kursu NBP, co powodowałoby że umowa pozostaje w mocy, przy ustalaniu kursów przeliczeniowych na podstawie średniego kursu NBP. Umowa kredytu niezawierająca części w/w postanowienia w dalszym ciągu mogłaby być wykonywana przez strony w oparciu o kurs średni NBP dla (...).

Ewentualna abuzywność tego postanowienia umowy nie powoduje nieważności całej umowy, ze względu na zasadę trwałości umowy wynikającą z art. 385¹ par. 2 KC. Wskazać należy, że sankcja nieważności umowy jest najdalej idącą sankcją cywilnoprawną, zatem jej stosowanie powinno być traktowane jako rozwiązanie ostateczne. Stan faktyczny niniejszej sprawy z całą pewnością nie daje do tego podstaw.

Należy też zwrócić uwagę, na zawarcie przez strony aneksu do umowy z dnia 19 kwietnia 2013 r. -tzw. aneksu antyspreadowego, na podstawie którego powód od czerwca 2013 r. dokonywał spłat kredytu bezpośrednio w (...), co powodowało, że postanowienia umowy dotyczące stosowania kursów kupna/sprzedaży (...) w ogóle przestały być stosowane.

Powyższe rozważania stanowią o niezasadności powództwa o zapłatę, zgłoszonego w pkt. 2 pozwu. Roszczenie to zostało bowiem oparte o konstrukcję nienależnego świadczenia. W myśl art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne i podlega zwrotowi, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby,

której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Żadna ze wskazanych przesłanek nie została spełniona w niniejszej sprawie. Z tych względów powództwo o zapłatę podlegało oddaleniu.

Na marginesie należy stwierdzić, że zgłoszony przez pozwaną zarzut częściowego przedawnienia roszczenia dochodzonego pozwem – w zakresie kwot wymagalnych do dnia 27 lutego 2010 r. był bezzasadny. Żadna z wpłat dokonanych przez powoda, objęta niniejszym pozwem nie została dokonana przed 27 lutego 2010 r.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zostało oparte na zasadzie odpowiedzialności za jego wynik (art. 98 k.p.c.). Powód przegrał proces w całości w związku z czym powinien zwrócić poniesione przez pozwaną koszty procesu, w tym 5.400 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego (według wartości przedmiotu sporu) i 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa dla pełnomocnika pozwanej.